

*Ангеліна Просяник, студент 3 курсу, ФММ
Наталія Черненко, к.е.н., доцент каф. МЕ
КПІ ім. Ігоря Сікорського, м. Київ*

ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Раніше було встановлено, що мілітаризовані конфлікти та війни мають величезний вплив на регіональну та глобальну економіку. Вони мають катастрофічні наслідки не лише для відповідних країн, а й для тих, хто опосередковано постраждав від напруженості.

Окрім прямих витрат, які зазвичай вимірюються кількістю втрачених життів і ресурсів, додаткові витрати включають пошкодження майна та втрати міжнародної торгівлі [1]. Війни та військові конфлікти значно скоротили торгівлю між суперниками через ембарго чи споживчий патріотизм, але торгівля повільно відновиться, коли мине безпосередня військова загроза й у майбутньому не виникне напруги. Нинішня російська агресія по відношенню до України кардинально змінить торгівлю енергоносіями, нафтою, сировиною, комплектуючими та посилить вагання серед західних споживачів. Посилення санкцій вже сильно вплинуло на логістику та постачання.

З початку війни витрати на військовий комплекс почали стрімко зростати і наразі військовий бюджет складає три чверті всього бюджету України. Президент України Володимир Зеленський підписав закон «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік» [5], який передбачає збільшення військових видатків на 387 млрд. грн.

Глобальним економічним наслідком вторгнення є розрив глобальних ланцюгів поставок [2]. Це відображається у підвищенні споживчих цін на: енергоносії, товари, продукти харчування, що призводить до зростання «глобальної інфляції» в багатьох країнах світу, особливо в Європі.

Крім того, транспортна складова у загальному обсязі «споживчої ціни» зросла з початком військового стану в країні через дефіцит енергії та палива. Поточна ситуація з постачанням «життєвих благ» більш-менш стабілізувалася, хоча ціни на продукти та послуги в країні вищі, ніж були до лютого 2022 року.

У вересні 2022 року збитки України від повномасштабної війни перевищили \$127 млрд. Найбільше пошкоджено житлового фонду – 39,7% (\$50,5 млрд.), стаття збитків сфери інфраструктури оцінюється в 27,7% (\$35,3 млрд.), на третьому місці – втрати активів бізнесу, які продовжують зростати і складають щонайменше \$9,9 млрд., а збитки освітній інфраструктурі становлять \$6,95 млрд. [4].

Окрім усіх перелічених проблем, серйозними є також проблеми з енерго- та водопостачанням. У результаті враження та руйнування інфраструктури було перервано: водо-, тепло-, газо- та енергопостачання. Крім стабілізаційних відключень електроенергії, вводяться екстрені та аварійні заходи, що не сприяють можливості швидкого відновлення критичної інфраструктури. Це є необхідним кроком, щоб збалансувати енергосистему та уникнути аварій [3]. Всі ці заходи серйозно впливають на психоемоційний стан та на життя українців, на економіку країни в цілому, адже в поточних умовах Україна не живе, а виживає, і цьому є багато офіційних доказів.

Геополітичні конфлікти, такі як між Росією та Україною, мають масштабні економічні наслідки і для інших країн. Запровадження санкцій, щоб змусити Росію припинити військові дії в Україні, є необхідним заходом. Але такі санкції «пагубно» впливають на інші країни через логістичні перешкоди. Російське вторгнення показує, що запровадження санкцій проти воюючих сторін можуть мати побічний ефект для інших країн, не залучених до конфлікту, особливо коли воююча сторона є торговим партнером інших країн, які, в свою чергу, не є учасниками конфлікту.

Політичні лідери повинні працювати над тим, щоб не допускати конфліктів подібного характеру. Вони мають вести переговори для вирішення конфлікту, але варто зазначити, що Росія офіційно визнана державою-терористом і домовлятися з нею немає сенсу, бо вона втратила ступінь довіри.

Наслідки війни Росії проти України сколихнули не лише ці країни, але й світ, і продемонстрували важливість глобальних мереж безпеки та регіональних домовленостей для буферизації економік. Хоча для повного виявлення деяких наслідків можуть знадобитися роки, вже є ознаки того, що війна та результуюче зростання цін на сировину і товари ускладнять можливість досягати тонкого балансу між стримуванням інфляції та підтримкою відновлення економіки після пандемії.

Список використаних джерел:

1. Khudaykulova, M., Yuanqiong, H., Khudaykulov, A. Economic Consequences and Implications of the Ukraine-Russia War. *International Journal of Management Science and Business Administration*, vol. 8, issue 4, pp. 44-52, May 2022
2. Ozili, Peterson K, Global Economic Consequence of Russian Invasion of Ukraine (2022). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4064770>
3. Кличко, В. Telegram-канал. 2022. URL: https://t.me/s/vitaliy_klitschko/1630
4. Економічна правда, (2022). Збитки України від війни перевищили \$127 мільярдів у вересні – KSE. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/10/21/692884/>
5. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2022 рік" (прийнятий 18 жовтня 2022 року) : за станом на 27 жовтня 2022 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – Київ: Парлам. вид-во, 2022.